POČETNICA

 ZAGREB 1939

CIJENA 6 DINARA

POČETNICA

ZA

I RAZRED OSNOVNIH ŠKOLA

U

[redacted]

PRIREDILI:

FRAN BAF . *RUDOLF SARŠON*

ZA UPOTREBU U OSNOVNIM ŠKOLAMA
ODOBRENA ODLUKOM MINISTARSTVA PROSVJETE OD 4 II 1938 GOD.
O. N. IV BROJ 1345

ZAGREB 1939

JUGOSLOVENSKA ŠTAMPA D. D. U ZAGREBU

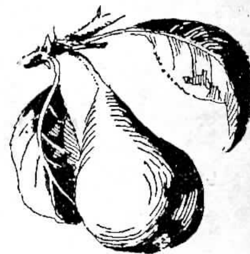

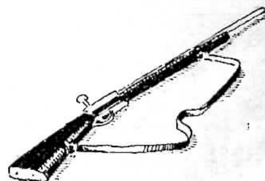

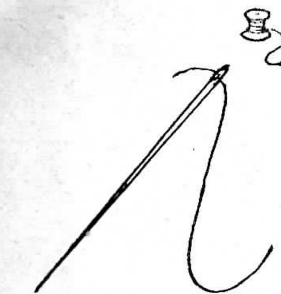
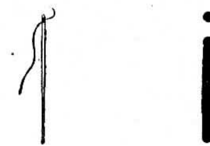

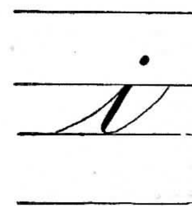

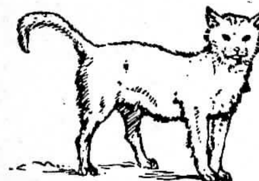

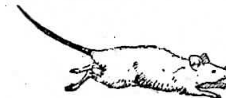
i ....

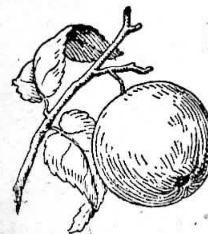

i

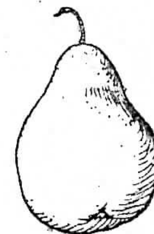

i

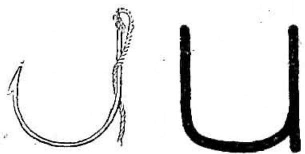
i

i i *i*,

i *i* i.

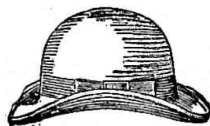
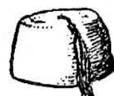

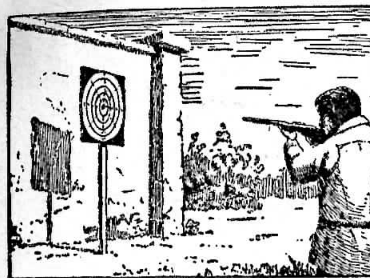
u .... *u* **u**

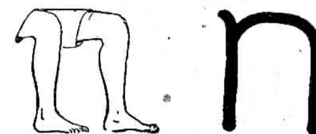
u i u, i u u, u i i.

i i u, u i u, i u u.

i u i u

u i *i,* i *i* u.

ni .... *n* **n**

ni ni, ni ni!

ni ni, ni ni!

nu i ni, ni i nu.

ni i nu, nu i ni.

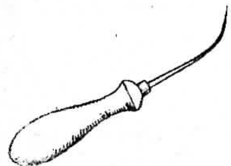

e e

e .... *e* e

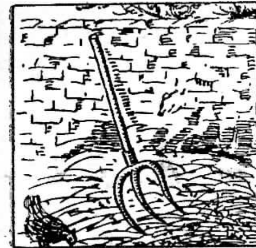
n i e, ne, n i u, nu;

ne i ne, i ne i ne!

 ne, ni ne.

ninu, nenu,

ni nu, ne nu!

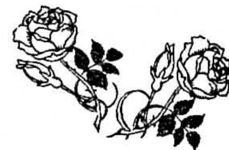

V V

vi .... *v* V

ne u veni ni u vuni

ni u vinu!

 i *venu.*

ne ve ni

ni nu ne nu, ne ve ni

ne ve nu!

m

me .... *m* m

ime nene.

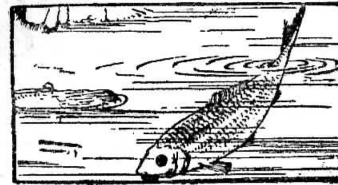
ime nene ne vene i

ne mine.

ne ne

ne ne, ne ne,

me ne ni ni, me ne!

r

ri .... *r* r

i, i, i,

ru i re i ri;

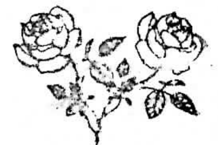
u, u, u,

ri i re i ru;

e, e, e,

ri i ru i re.

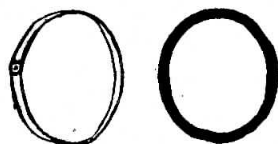
ne ru ni!

ne ru ni ni ne ve ne ni

ru me ne!

o .... *o* o

vo ore, ovnovi ne oru.

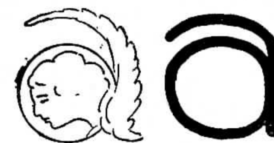
mo re

ni ni, ni ni, mo re ne mir no;

mo re ne ni ni; o no mr mo ri;

ne ro ni mo u ne mir no mo re.

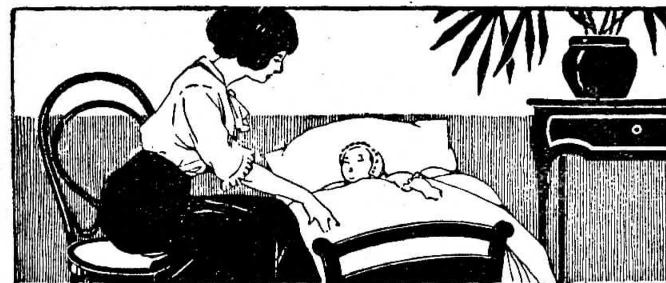

avan

avan

a a

ona ima avan i orman,
a mi nemamo ni avana ni
ormana.

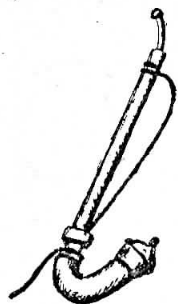

na na

na na ni na ne vu ne mir nu:

ni ni, na ni, mo mo na ni na,

ni ni, na ni, ra no ma mi na!

l

lula — l

lula

mi mali volimo i lan i lale;

i na moru male volimo vale;

ali ne volimo vina ni lule.

volovi i ralo

mi imamo ralo i orne volove;
volovima oremo;
nana ravna ralom, a mali ravna volovima i veli im:

ori, vole, ori,
nane ne umori!

j

jaje — j

jaje

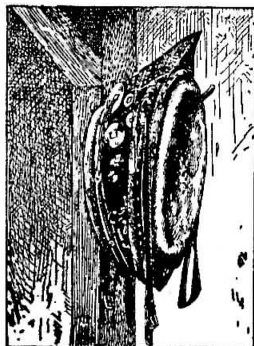
ovo je jaje; jaje je jelo;

moja maja, moj ujo i ja

vrlo volimo jaja.

ujna

oj, oj, oj,
mili mali moj,
moja mila ujna
ima vina rujna;
oj, oj, oj,
mili mali moj!

H h

ham — *h* h

ham

ovo je ham;

vo nema hama;

on ima jaram.

oho, muho, ne na uho!
ni na ruho nemoj, muho!
evo juhe, jurimo muhe,
hu, hu, hu!

S S

selo — *s* s

selo

malo moje selo, ala si mi milo i veselo!

u selu je sajam;

na sajmu je s nanom i moja sele;
i siromah je na sajmu;
sele moli svoju nanu:
ah, mamo mila, molim samo malo suha mesa, slanine i sira; siromah nas moli.

Š

šuma

šuma

Š **š**

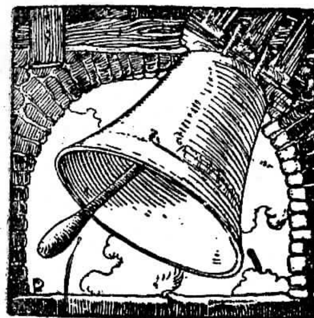
mališi su išli u šumu;

u šumi su šumile hvoje;

mališi su naišli na šumara;

on nošaše na ramenu liju.

mališi nošahu šareno ruho,
a šumar sivo i siv šešir;
sa šumarom su išli na najviši vis
u šumi.

Z

zvono

zvono

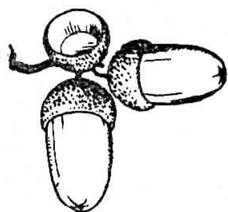
Z **z**

zvono zvoni, zora zori;

ja i seja vozimo se vozom uz

jezero zeleno i slušamo zvono.

zvono više ne zvoni, i mi se
vozimo uz humove sa vinovom
lozom;
vinove loze nijesu više zelene,
jer smo u zimi.

Ž Ž

ž ž

žir

žir

živo veli muž svojoj ženi:

evo, ženo, žira!

žurno se žurimo i žirom nažirimo

one naše lijene i mirne živine!

žir! žir!
mir! mir!
u šumi leži još sva sila žira.
žir! žir!
mir! mir!

žire i mire muž i žena svoje živine.

b b

beba

beba

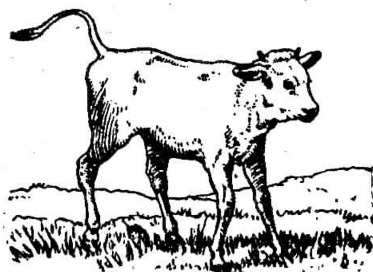
b **b**

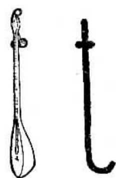
bebina beba bijaše bolesna,

jer je bila bosa na buri;

beba nije više bolesna, ali boravi
u sobi, jer vani silno zebe;
u sobi miluje bebu nanina beba
i veli joj:

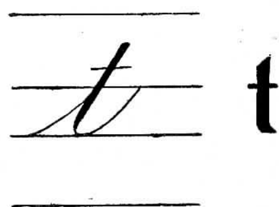
u sobi mi, bebo, buji,
vani bura silno huji.

tele

tele

t

brat:

tetino tele tužno tuli u staji.

sestra:

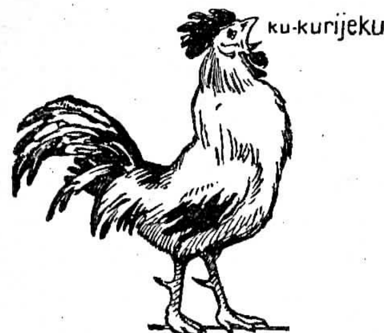
šta mu je?

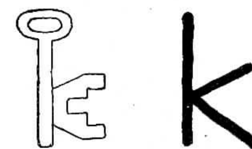
brat:

teta je otišla i otjerala ostalu marvu u travu, a tele je ostavila samo u staji.

sestra:

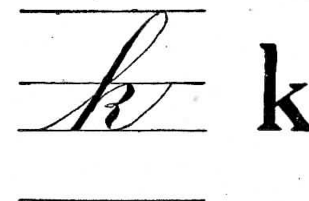
zato tele tužno tuli; i mi bismo, brate, bili žalosni bez mame i tate.

kokot

kokot

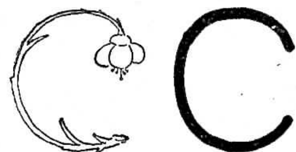
k

kukurijeku! kukurijeku!

zove kokot moju seku:

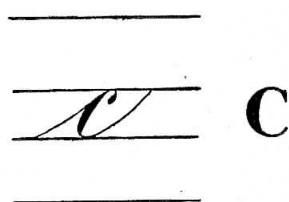
seko! seko! moja koka
snijela ti je tri obroka;
skuhaj sva tri svojoj nani,
ta i ona sve nas hrani
kukuruzom slasnim, krutim,
kao suho zlato žutim.

crkva

crkva

c

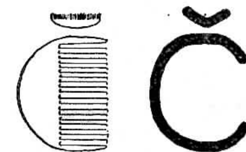
curica je u crkvi;

sva je crkva u cvijetu i svjetlu;

zvonce zvoni: cin, cili, cili, cin.

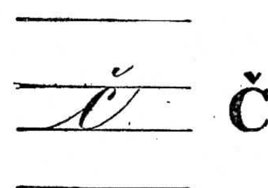
curica moli cijelim srcem svojim:
za mamicu, taticu, bracu i bakicu
i sekicu svoju.

čutura

čutura

č

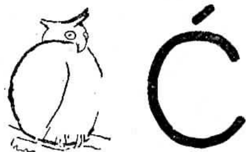
čuj me, čiča, učini mi čuturu!

reče čobanče starome čobaninu.

čobanin učini čuturu i uruči je
čobančetu;
momče zahvali čiči,
a čiča reče:

čuvaj, momče, čuturu,
ali još se više ti čuture čuvaj!

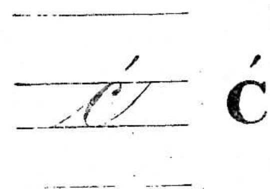

Ć

ćuk

ćuk

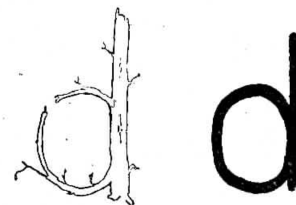
ć

ćaća! ćaća! reče neke noći sinčić

svome ćaći;

tko to klikće iz sve moći u noćnoj samoći: ćuk, ćuk?
to je ćuk, noćni tić,
reći će ćaća svome sinčiću;
ćuk čuči navrh zvonika i kazuje svoje ime ćučući, kao kukavica što kazuje svoje kukajući, cvrčak cvrčeći, mačak maučući, a laža — lažući.

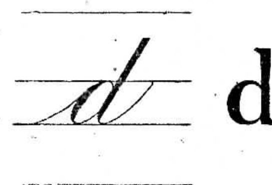

d

dinar

dinar

d

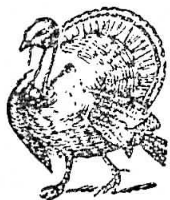
dobri djed mu dinar dade,

baka dade dva;

koliko li sad imade,

ko li, djeco, zna?

uvis sve se dižu ruke;
vidim, znate svi!
jedna tuka i dvije tuke,
znate, da su tri.

p p

puran

p p

puran

puran i paun

ptice se skupiše pa ih

vrabac zapita:

koja je najkrasnija ptica?
puran, puran!
zapućkaše pure;
paun, paun!
zapijukaše pilići i zakukurijekaše pijetli;
puran, paun, paun, puran!
pjevahu različite ptice;
vrabac opazi u zraku kopca pa zavikavši
živ! živ! odletje u živicu;
za vrapcem odletješe i svi ostali kud koji.

g

g g

guslar **guslar**

slijepi guslar

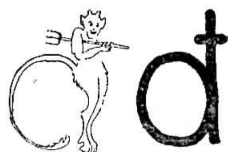
guslar gudi gudalom u gusle,

guslar gudi i uz gusle pjeva

o svem onom, što je negda bilo.

gledaju ga momci i djevojke,
gledaju ga, slušaju mu pjesme
i guslara darivaju slijepog.

đ

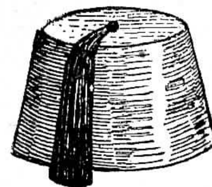
đak

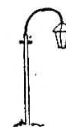
đak

đ đ

đače pođe u školu; prođe kroz šumicu u kojoj je bilo mnogo lijepih đurđica.

kad ih đače ugleda, đipnu od radosti i okiti se đurđicama; veseo dođe u školu;
dječaci ga i djevojčice saletješe sa svih strana; dječak nadari i gospođicu i djecu đurđicama.

f

fes

fes

f f

fesovi od fine vune nijesu jeftini; malen fes zovu fesić ili fesak.

lovac se poznaje po puški i fišekluku, fratar po mantiji, a musliman po fesu, jer on ne skida fesa ni u mejtefu (školi) ni u kafani.

lj lj

ljubica

ljubica

u rano su proljeće
jagorčika žuta
i ljubica plavetna
sjele pokraj puta;

jagorčika zatrubi
u trubljicu žutu,
svojim glasom probudi
od sna zemlju krutu;

cvijeće, grmlje ustaje,
poljem hrle ljudi,
ljubičicom mirisnom
kite svoje grudi.

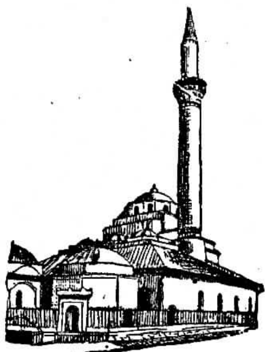
nj nj

njiva

njiva

seljak je krenuo s konjem na njivu;

s njime je otišao i najmlađi sin njegov;
uz njih je i pas njuškaš;
pas je spustio svoju vlažnu njušku pa nešto
njuška, njuška;
nanjušio je zeku, reče seljak;
hav, hav, hav! zalaja njuškaš i poletje kao
munja;
ala će mjeriti zeko i prednjim i stražnjim nogama i polja i njive, našali se
seljak.

dž dž

džamija

džamija

hodža ide u džamiju;

u džepu nosi svoju svetu knjigu.

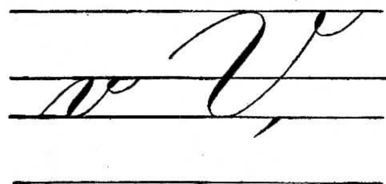
hodža ide u džamiju da moli,
da klanja, da poslije smrti dođe
u dženet ili raj;
mimo džamije prolazi konjanik;
jaše na đogatu ili bijelcu;
puca kandžijom ili bičem i viče:

đijo, đijo, đogate!

đačka radost

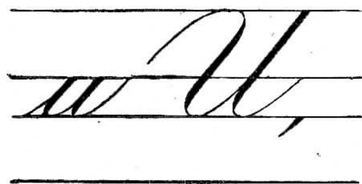
ja sam malen, al već sam
mala slova čitat znam;
znam i pisat slova ta;
koji uči, taj i zna!

v V

Veljko

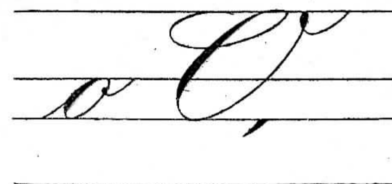
Veljko je dobro dijete. Vole ga svi. Vlada se uvijek lijepo. Već pohađa i školu.

u U

U školi

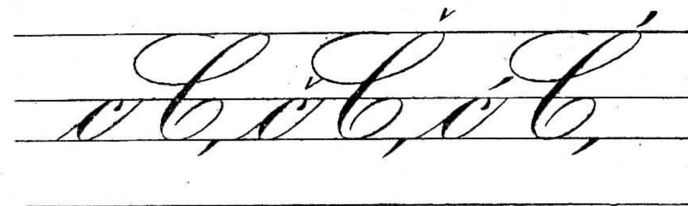
U školi Veljko pazi i lijepo se uči. Učitelj mu reče: „Veljko, tako valja! Uvijek budi takav, pa će od tebe nešto biti.“

o O

Ovako čini i ti

Obrad je sjedio na svome mjestu. U školu stupi Obren. U klupu nije mogao, jer je bio hrom. Opazi to Obrad. Odmah skokne i pomogne mu. Obren mu lijepo zahvali.

c C, č Č, ć Ć

Cvijeće i voće

U svome je vrtiću imao Ćiro breskvu. Crveno-bijelim je cvijetom procvala. Cvijeće se je Ćiru sviđalo i on ga svega pokida. Čekao je Ćiro i čekao čitavo ljeto, ali nije dočekao ni jedne slatke breskve.

g G

Gnijezdo i Grga

Grga opazi gnijezdo na visoku stablu. U dva je maha bio gore. Gnijezdo je bilo na sreću prazno. Grga htjede sići, ali mu se omakne noga i on pade. Čelom udari o kamen i teško se rani.

e E

Edo i Evica

Edo je bio uvijek i odviše smion. Evica je išla jednom s njim uz rijeku. On je trčao po rubu obale. Uzalud ga je opominjala sestra Evica. „E, nisam ja kukavica kao ti“, odreza joj Edo. Glasno je pjevao i trčao, dok se najednom ne nađe u dubokoj vodi.

i I, j J

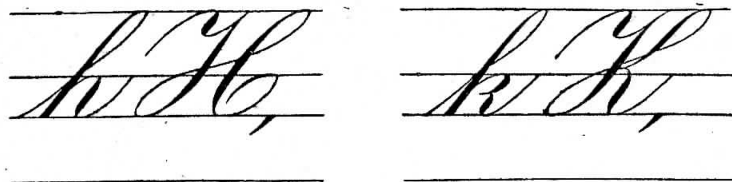

Ivka i Jelka

Jelka je već osam dana u krevetu. Igrala se je s drugaricama na livadi i ugrijana je pila hladne vode. I sada toga radi boluje.

Ivka je gotovo cijeli dan kod nje. E, voli ona svoju sekicu: nosi ona Jelki varena mlijeka, reže joj kruh, s njome razgovara.

Jelka je sva sretna kada joj Ivka pripovijeda lijepe pričice.

h H, k K

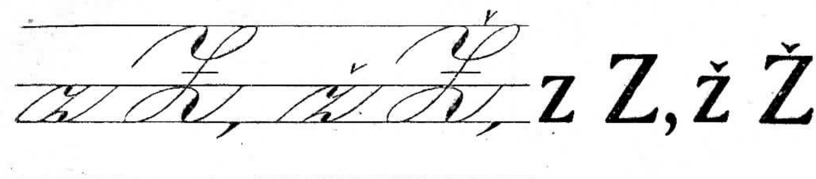
Hrvoje i Kosana

Hrvoje i Kosana imali su da idu s ocem u grad. Od radosti je Hrvoje veselo skakao po kući. Udari nekako o veliko zrcalo, sruši ga i razbije. Kosana skoči da pokupi komade.

Uto stupi otac u sobu. „Kosano", reče joj ljutito, „razbila si mi zrcalo. Cijeli ćeš dan ostati zatvorena za kaznu u kući. Grada ti ne vidje!"

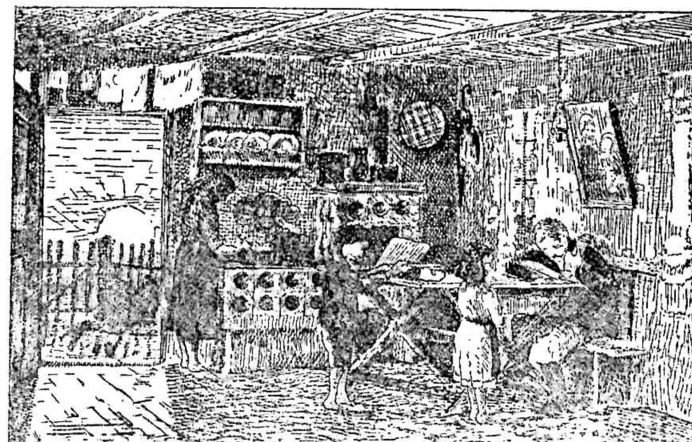
Kosana obori oči i ušuti, ali Hrvoje kleče pred oca: „Oče, ja sam razbio zrcalo. Ja sam krivac. Kazni mene, a Kosana neka ide s tobom."

Kada to čuje otac, zagrli svoju djecu, a Hrvoju oprosti.

z Z, ž Ž

Zora puca, biće dana

Zora sviće, dan nastaje. Žarko se sunce diže.

Jutro je; sve se budi i na rad hrli.

Zarana se majka ustala. Žuri se da nam napravi zajutrak.

Otac će u polje, a mi ćemo u školu. Cijeli ćemo se dan učiti.

s S, š Š

Hrvat, Srbin i Slovenac

Što je zlatna kruna grbu,
Sveđ nek bude Hrvat Srbu.

Što je dragi kamen zlatu,
Srb nek bude to Hrvatu.

Sveđ nek njima je Slovenac,
Što je glavi lovor-vijenac.

l L, lj Lj

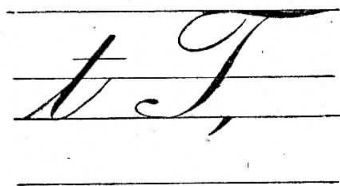
Lijepa imena

Lijepo je ime Cvijeta,
Ljepše je ime Sida;
Lijepo je ime Ćetna,
Ljepše je ime Vida.

Od svih je najljepše
Žensko ime Stajka,
Jer se tako zove
Slatka naša majka.

Lijepo je ime Uroš,
Ljepše je ime Ivko;
Lijepo je ime Obrad,
Ljepše je ime Živko.

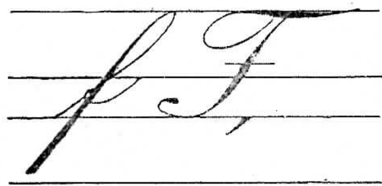
Za nas je najljepše
Ime muško Stajko,
Jer se tako zove
Slatki naš babajko.

tT

Tiha i Tugomira

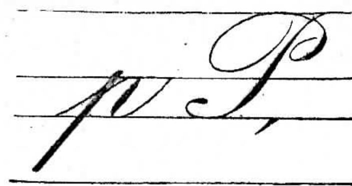
Škola je svršila. Tugomira i Tiha vraćale su se kući. U svojim su torbama imale ostataka kruha. Tiha ih baci psetu, a Tugomira ih dade starici koja je kraj škole prosila milostinju. Starica šane: „Hvala ti, drago dijete, duša ti se raja nauživala!“

fF

Filip i Fedor

Filip nađe orah pokriven jošte zelenom ljuskom. Zagrize i baci ga: „Fuj, kako je gorak!“ - To opazi njegov brat Fedor. Skoči po orah. Olupi ga zubima i reče: „Ja ne hajem, što je kora malo gorka; toliko slađa će mi biti jezgra“.

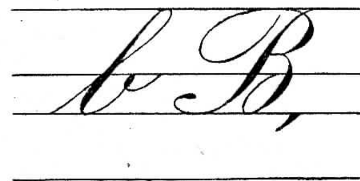

pP

Plakala mala Vidica

Plakala mala Vidica,
došla joj zlatna ptičica.
Ptičica Vidi pjevala,
Vidica pticu slušala.

Svršila pjesmu ptičica,
zaspala mala Vidica.
Ljepša je mala Vidica,
no što je zlatna ptičica.

bB

Bor i breza

Jednoga su se dana djeca razgovarala o ljepoti stabala.

Berislav upita: „Koje je stablo na svijetu najljepše?“ Blaženka pljesnu ručicama: „Božićnje drvce“.

Budimir će na to: „Koje je pak najružnije stablo na svijetu?“ Odmah se oglasi zločesti Branko: „Breza“.

Sva djeca prasnu u smijeh, jer brezom kroti majka često puta svoga Branka.

r R

Rajkov anđeo

Kako li je dobra mala Ružica! Svakoga dana nosi polovicu svoga kruha starome Rajku.

Kad je stari Rajko bolovao, nosila mu je svaki dan zdjelicu juhe ili mlijeka i komad bijeloga kruha. Stari je Rajko uvijek blagoslivlje.

d D, đ Đ, dž Dž

Kod kume Đurđice

Davorin pohodi kumu Đurđicu. Dođe u kuću i reče: „Draga kumo, evo moje svjedodžbe“.

Kuma Đurđica pogleda svjedodžbu i pohvali Davorina. Džepove mu napuni lijepim igračkama. Davorin se vrati veselo kući.

a A

Kralj Aleksandar i bolesni redov

Jednoga se je dana kralj Aleksandar vozio na šetnju prema Avali. Avala je visok brijeg nedaleko Beograda.

Na cesti prema Avali kraljev automobil stignu dva redova. Oni su teškom mukom nosili trećega kome je bilo u silnoj žezi pozlilo. Kad je kralj doznao, što se je dogodilo, uze bolesnoga vojnika u svoj auto i vrati se s njim u bolnicu. Tamo ga predade ljekarima.

n N, nj Nj

n N, nj Nj

Nikola i Njegomir

Nikola je pohađao školu s Njegomirom. Njegomir je imao više dobrih pera, a Nikola samo jedno. I to bijaše staro i rđavo.

Njegomir opazi kako Nikola teško piše. Izabra jedno od najboljih svojih pera. Pruži ga Nikoli i reče mu: „Ne muči se, Nikica, svojim rđavim perom. Evo ti moga!“

Nikica radostan i veseo lijepo zahvali Njegomiru. Vidio to sve gospodin učitelj pa pohvalio dobroga Njegomira.

m M

m M

Moja majčica

Mene majka nosa,
Majka mene hrani,
Mila moja majka
Mene od zla brani:
Moj je anđel zlati
Moja mila mati.

Majka mene uči
Molitvice svete,
Molitvice moje
Modrom nebu lete:
Molim, da Bog plati
Mamici i tati.

Abeceda u pjesmi

a A **a A**

Avan naš je mjeden, gladak,
U njem tučem šećer sladak.

b B **b B**

Bebu mazim, redim, hranim,
Oda zla je svakog branim.

c C **c C**

Crkva nam je sveto mjesto,
Gdje je oltar Božji prijesto.

č Č **č Č**

Čutura je stanak vinu,
Majke loze jakom sinu.

ć Ć **ć Ć**

„**Ćuk! ćuk!**“ ćuče ćuk u mraku,
Na zvoniku i odžaku.

d D **d D**

Dinar novac naš je vrijedni,
Bez dinara svi smo bijedni.

đ Đ **đ Đ**

Đak računa, lijepo piše,
Čita, pjeva, moli, riše.

dž Dž **dž Dž**

Džamija i minareti
Muslimu su svakom sveti.

e E **e E**

Eva mati, prva žena,
Bi od zmije prevarena.

f F **f F**

Fes i šešir glavu kite,
I od ljute zime štite.

g G **g G**

Guslar slavi Obilića,
Toplicu i Kosančića.

h H **h H**

Ham i sedlo konj moj ima,
Toplo ćebe kad je zima.

i I **i I**

Iglom šiju djevojčice
Svojoj braći košuljice.

j J **j J**

Jaja grije kvočka mati,
Jaja će joj djecu dati.

k K **k K**

Kokot pjesmom javlja danak,
Pjesmom tjera od nas sanak.

l L **l L**

Lulu puši junak Marko,
Našeg roda sunce žarko.

lj Lj **lj Lj**

Ljubičica divno miri,
Mirisom nam grudi širi.

m M **m M**

Medo igra usred grada,
Ciganka mu pjeva mlada.

n N **n N**

Nišan mjeri, pucaj smjelo,
Crno gađaj, a ne bijelo!

nj Nj **nj Nj**

Njivom zlatan klas do klasa
Kao more se talasa.

o O o O

Ovan zvonar poljem hodi,
Zvoneć zvoncem stado vodi.

p P p P

Puran pućka, vazdan šeće,
Ne ljuti ga, pa te neće.

r R r R

Ribu lovim vršom, mrežom,
Rad se ribom hranim svježom.

s S s S

Selo, ama kakvo bilo,
Rođenom je sinku milo.

š Š š Š

Šuma ima ruho ljeti,
Sva je gola kad snijeg leti.

t T t T

Tele kravu rado siše,
Zadovoljno repom njiše.

u U u U

Uhom čujem zvonit zvono,
U školu me zove ono.

v V v V

Vile roga tri imadu,
Sva tri složna su u radu.

z Z z Z

Zvono zvoni pozdrav zori,
Zvono zvoni i kad gori.

ž Ž ž Ž

Žir visuljak fes imade,
Fesa nema kada pade.

Zbogom

Zbogom, knjigo moja prva
Početnice mala!
Ti si meni mnogo znanja,
Mnogo blaga dala.
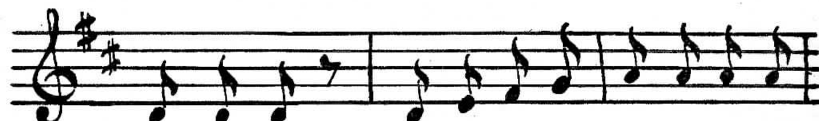
Sad ću čitat pripovijetke
O vjernome Šarku,
Sad ću čitat lijepe pjesme
O junaku Marku.

Zbogom, knjigo moja prva
Početnice mala.
Za sve blago, što mi dade,
Od srca ti hvala!

Dodatak

I-gla, i-gla: i, i, i; i-gla, i-gla:
Đak, đak, đak, đak: đ, đ, đ; đak, đak, đak, đak:
Dža-mi-ja: dž, dž, dž, dž; dža-mi-ja: dž,

i, i, i. I-glom ši-ju dje-voj-či-ce
đ, đ, đ. Đak ra-ču-na, lije-po pi-še,
dž, dž, dž. Dža-mi-ja i mi-na-re-ti

svo-joj bra-ći ko-šu-lji-ce. I-gla, i-gla:
či-ta, pje-va, mo-li, ri-še. Đak, đak, đak, đak:
mu-sli-mu su sva-kom sve-ti. Dža-mi-ja: dž,

i, i, i; i-gla, i-gla: i, i, i,
đ, đ, đ; đak, đak, đak, đak: đ, đ, đ.
dž, dž, dž; dža-mi-ja: dž, dž, dž, dž;

Sličice za izvedbu malih tiskanih slova

Igla-i; udica-u; noge-n; ekseri-e; viljuške-v; most-m; ribe-r; obruč-o; anđeo-a; lopata-l; jezik-j; hodulje-h; srpovi-s; šljive-š; zmija-z; žigice-ž; bubnjar-b; tamburica-t; ključ-k; cvijet-c, češljevi-č; ćuk-ć; drvo (deblo)-d; puška-p; glava-g; đavo-đ; fenjer-f.